

WEBVTT

X-TIMESTAMP-MAP=MPEGTS:132000,LOCAL:00:00:00.000

00:00.240 --> 00:04.680

Hej, jag heter Katrin
Skogberg Wirén och jag har fått

00:04.680 --> 00:07.840

förtroendet att göra den här
filmen om bipolär sjukdom.

00:08.720 --> 00:14.680

Jag är läkare och specialist i
psykiatri och sen mer än tio år

00:14.680 --> 00:16.000

så har jag jobbat på

00:16.000 --> 00:21.000

affektiva mottagningen på
Huddinge sjukhus med bipolär

00:21.000 --> 00:21.920

sjukdom.

00:23.040 --> 00:27.440

Jag är också ordförande i
svenska sällskapet för bipolär

00:27.440 --> 00:29.200

sjukdom som är en förening

00:29.200 --> 00:34.080

för läkare intresserade av just
bipolär sjukdom och vi jobbar

00:34.080 --> 00:35.200

med att

00:35.200 --> 00:39.800

sprida kunskap om bipolär
sjukdom till sjukvårdspersonal

00:39.800 --> 00:40.760

och genom det här

00:40.760 --> 00:44.040

försöka jobba för en mer
jämförbar vård för de som har

00:44.040 --> 00:44.840

sjukdomen.

00:46.200 --> 00:50.280

Den här föreläsningen riktar sig till dig som är närstående till

00:50.280 --> 00:51.360
någon med bipolär sjukdom

00:51.360 --> 00:56.400
och jag vet att det kan vara tungt att vara närstående, men

00:56.400 --> 00:58.040
och lära mer om sjukdomen

00:58.040 --> 01:02.520
är ett jättebra steg att kunna hantera den både för dig

01:02.520 --> 01:02.800
och

01:02.800 --> 01:09.760
för din drabbade närståendes skull. Så vad är då bipolär

01:09.760 --> 01:10.600
sjukdom?

01:10.760 --> 01:16.480
Bipolär sjukdom är en kronisk psykiatriskt sjukdom som innebär

01:16.480 --> 01:22.640
skiftningar i energinivåer och i stämningsläge från nedstämdhet

01:22.640 --> 01:28.560
energinglöshet till upprymdhet och positiv livssyn som man

01:28.560 --> 01:29.080
kallar

01:29.080 --> 01:35.000
mani eller hypomani. I sjukdomen skiftar man mellan två

01:35.000 --> 01:35.960
ytterligheter

01:35.960 --> 01:40.360
eller två poler och därav namnet i bipolär sjukdom.

01:41.440 --> 01:45.680

De här skiftningarna kommer i skov och de brukar benämnas

01:45.680 --> 01:50.280
depression hypomani eller mani och man kan också insjukna i

01:50.280 --> 01:55.080
blandade skov där man har symptom från båda polerna.

01:58.080 --> 02:03.960
Det är vanligt att det ena skovet går över i det andra så

02:03.960 --> 02:04.280
att

02:04.280 --> 02:07.560
om man till exempel har insjuknat i mani så kan man

02:07.960 --> 02:13.080
landa i en djup depression eller när man tillfrisknar från en

02:13.080 --> 02:17.920
depression så kan man vända upp i hypomani eller i mani.

02:18.760 --> 02:22.920
Mellan de här skoven så ska det finnas symptomfria

02:22.920 --> 02:28.880
perioder och de kallas för eutymi och för att man ska

02:28.880 --> 02:32.920
sätta diagnosen så ska man inte vara sjuk hela tiden utan

02:32.920 --> 02:36.640
det ska finnas åtminstone sammanhållet två veckor där

02:36.640 --> 02:40.560
man har varit helt frisk även om man har en sån riktigt

02:40.560 --> 02:42.120
snabbt svängande sjukdom.

02:45.480 --> 02:53.000

Vi talar om två huvudsakliga typer av bipolär sjukdom.

02:53.200 --> 02:57.160
Bipolär sjukdom typ 1 och bipolär sjukdom typ 2.

02:57.360 --> 03:04.440
Det som skiljer de två typerna åt är de

03:04.480 --> 03:06.080
uppvarvade skoven.

03:06.760 --> 03:13.600
Vid hypomani , hypo som betyder under så har man

03:13.600 --> 03:17.680
mildare symptom och tappar inte verklighetsförankringen

03:17.680 --> 03:21.280
men vid mani i är symptomen uttalade och då tappar man

03:21.280 --> 03:26.040
sjukdomsinsikten. Bipolär sjukdom typ 1 innebär att man

03:27.320 --> 03:30.120
har manier och de här manierna kan ge mycket

03:30.120 --> 03:33.240
konsekvenser både för personen själv och för

03:33.240 --> 03:37.040
anhöriga och de flesta har också depressioner men

03:37.040 --> 03:38.400
det här förekommer inte alltid.

03:39.200 --> 03:42.240
Man ska säga att de flesta har någon typ av

03:42.240 --> 03:46.800
återhämtning eller trötthet eller stresskänslighet

03:46.800 --> 03:50.040

efter manier som de är väldigt påfrästande

03:50.040 --> 03:54.640
för hjärnan. Hos personer med bipolär sjukdom

03:54.640 --> 03:59.200
typ 2 så är uppvarvningarna hypomanierna

03:59.200 --> 04:04.800
inte så uttalade men inom bipolär sjukdom typ 2

04:04.800 --> 04:08.000
förekommer det alltid depressioner och hos

04:08.000 --> 04:10.480
dom med bipolär sjukdom typ 2 så kan de här

04:10.480 --> 04:12.720
depressionerna ofta vara ganska långdragna

04:12.720 --> 04:17.720
och plåksamma och här kan också suicidrisken vara

04:17.720 --> 04:23.680
hög. Man kan även få diagnosen

04:23.680 --> 04:30.680
bipolär sjukdom UNS och det är ett

04:30.680 --> 04:34.120
samlingsnamn för dom typer av bipolär sjukdom

04:34.120 --> 04:36.560
där man inte riktigt fyller kriterier för 1

04:36.560 --> 04:40.040
eller 2. Det kan vara som en arbetsdiagnos

04:40.040 --> 04:41.880
där man inte riktigt har satt diagnosen

04:41.880 --> 04:47.600
men inom den här diagnosen så
sätter

04:47.600 --> 04:52.400
man även dom personer som
insjuknar

04:52.400 --> 04:55.400
i samband med att man har ätit
läkemedel

04:55.400 --> 04:57.640
som har gjort den uppvarvad,
tagit droger

04:57.640 --> 05:04.080
eller alkohol till exempel. Så
nu ska

05:04.080 --> 05:08.040
vi titta lite vidare på dom
olika skoven.

05:09.280 --> 05:13.520
Det här är friska
humörsvänkningarna.

05:15.120 --> 05:18.400
Som ni ser den här lilla kurvan

05:18.400 --> 05:20.120
som går lite upp och ner. Alla

05:20.120 --> 05:21.760
människors liv går ju upp och
ner

05:21.880 --> 05:24.800
och vi har bra och dåliga tider
i livet.

05:25.040 --> 05:26.640
Vi reagerar på omvärlden.

05:26.800 --> 05:28.480
Vi råkar ut för händelser som
påverkar

05:28.480 --> 05:30.800
stämningläget. Det kan vara
positiva

05:30.800 --> 05:33.400

saker som gör att vi mår
jättebra.

05:33.800 --> 05:35.680

Man kan bli kär, man kan skaffa
barn

05:35.680 --> 05:39.440

och känna att livet leker.

05:39.920 --> 05:42.440

Man kan också råka ut för
jobbiga

05:42.440 --> 05:46.120

saker som dödsfall eller att man

05:46.120 --> 05:48.280

blir av med sitt arbete och då
blir

05:48.880 --> 05:51.600

väldigt ledsen och nedstämd.

05:52.920 --> 05:55.880

Men alla de här sakerna är ju
helt

05:55.880 --> 05:57.920

normala och helt rimliga.

05:58.960 --> 06:03.120

Men när de här känslorna och

06:03.120 --> 06:06.440

energinivåerna tar sig
proportioner

06:06.440 --> 06:08.800

som inte är alls i rimliga
längre

06:08.800 --> 06:11.520

eller om de inte går över eller

06:11.520 --> 06:15.400

ökar, då kan det vara

06:15.400 --> 06:16.080

någonting annat.

06:19.280 --> 06:21.080

Här är en bild på depression.

06:22.040 --> 06:25.480
Ni ser hur kurvan går ner i det mörka.

06:26.520 --> 06:28.400
Och det här känner de flesta till.

06:30.520 --> 06:31.600
Det här är ju då skilt

06:31.600 --> 06:33.520
från att vara lite nedstämd

06:33.520 --> 06:35.800
eller vara i sorg. Därför att man

06:35.800 --> 06:39.280
har också en rad andra symptom.

06:40.520 --> 06:43.240
Och depressionen behöver

06:43.240 --> 06:45.200
faktiskt inte heller ha någon direkt

06:45.200 --> 06:46.760
utlösande faktor.

06:46.760 --> 06:49.240
Det kan komma utan en sådan.

06:50.320 --> 06:52.320
Förutom den här nedstämdheten

06:52.320 --> 06:54.400
som överskuggar allt

06:54.560 --> 06:58.600
eller en typ av avdomnad

06:58.600 --> 07:01.080
känsla som gör att man har en

07:01.080 --> 07:03.200
oförmåga och blir glad.

07:03.720 --> 07:05.920
Så har man andra symptom.

07:07.040 --> 07:10.280

En stark trötthet och energi
brist.

07:10.800 --> 07:13.600
Orken kan ta slut och man är
inte bara trött

07:13.600 --> 07:15.520
i huvudet utan det känns

07:15.520 --> 07:16.480
i hela kroppen.

07:17.120 --> 07:19.320
Man kan tappa intresset för
saker

07:19.320 --> 07:20.880
som man lär sig intressanta.

07:21.200 --> 07:23.360
Tappa motivationen och göra
saker.

07:24.160 --> 07:25.080
Och många upplever också

07:25.080 --> 07:27.120
en kognitiv påverkan.

07:27.280 --> 07:29.000
Man blir trögtänkt.

07:29.160 --> 07:31.080
Man har
koncentrationssvårigheter

07:31.080 --> 07:33.160
och vissa kan också få
minnespåverkan.

07:34.640 --> 07:36.320
Att sömnen störs

07:36.320 --> 07:38.120
är mer regel än undantag.

07:38.440 --> 07:40.560
Det kan antingen vara så att man
har ett

07:40.560 --> 07:42.320
ökat sömnbehov

07:42.320 --> 07:44.840
och sover i stort sett bort hela
dygnet.

07:45.000 --> 07:47.040
Vaknar känner sig inte utvilad.

07:47.440 --> 07:49.640
Eller att man har en splittrad
sömn.

07:49.880 --> 07:51.600
Vaknar med ångest på natten

07:51.600 --> 07:53.000
har svårt att sova.

07:53.360 --> 07:54.640
Eller vaknar tidigt.

07:58.360 --> 08:01.160
Den här nedstämdheten

08:01.160 --> 08:02.280
går igenom

08:02.280 --> 08:05.000
i hela tankeverksamheten

08:05.000 --> 08:06.920
och i hela känslolivet.

08:07.360 --> 08:09.080
Och färgar allting

08:09.080 --> 08:11.960
i ett grått töcken.

08:12.520 --> 08:14.080
Och det kan också göra

08:14.080 --> 08:14.840
att

08:14.840 --> 08:20.120
att självbilden påverkas

08:20.120 --> 08:23.440
och också att livslusten
påverkas

08:23.440 --> 08:25.640
om man kan få suicid-tankar.

08:26.440 --> 08:28.960

Det finns olika djup i depressionen.

08:29.280 --> 08:31.720

Allt från att man faktiskt kan fungera ganska bra

08:31.720 --> 08:33.320

att sköta sina saker

08:33.320 --> 08:35.520

som man ska göra, även om man inte känner

08:35.520 --> 08:36.880

någon lust för det

08:36.880 --> 08:40.040

eller någon lycka i att göra saker.

08:40.560 --> 08:42.640

För att sen komma hem och krascha

08:42.640 --> 08:45.840

till att man är så deprimerad

08:45.840 --> 08:47.160

att man blir sängliggande

08:47.160 --> 08:51.760

och behöver inliggande vård.

08:51.760 --> 08:53.440

Och som anhörig så kan det

08:53.440 --> 08:55.520

så är det ju ingen tvekan förstås

08:55.520 --> 08:57.760

om man är deprimerad i de här svåra

08:57.760 --> 08:58.640

depressiva fallen.

08:59.760 --> 09:02.320

Men när den här mildare depressionen kommer

09:02.320 --> 09:03.520

så kan det vara svårare

09:03.520 --> 09:06.560
att se på sin närstående

09:06.560 --> 09:08.120
att de mår dåligt.

09:11.560 --> 09:12.200
Hypomanin

09:12.200 --> 09:14.120
det är depressionens

09:14.120 --> 09:16.320
motsats.

09:16.600 --> 09:18.240
Här har man mycket energi.

09:18.760 --> 09:20.960
Man ser obotligt positivt

09:20.960 --> 09:21.600
på tillvaro.

09:21.760 --> 09:23.800
Man har ett minskat behov av att
sova.

09:24.320 --> 09:25.640
Man har snabba tankar

09:25.640 --> 09:27.600
och tar ofta på sig massor av
projekt

09:27.600 --> 09:28.880
eller startar massa nya.

09:29.840 --> 09:31.440
Om man kan bli social

09:31.560 --> 09:34.840
knyta massa nya kontakter.

09:35.680 --> 09:38.480
Många har ökat sexdrift

09:38.480 --> 09:40.520
och har lätt för att bortse

09:40.520 --> 09:41.240
från risker.

09:41.320 --> 09:44.160
Man försätter sig i situationer

09:44.160 --> 09:45.880
som man inte är helt nöjd med
efteråt.

09:46.680 --> 09:48.400
Ofta kan man ha en känsla

09:48.400 --> 09:49.960
att det löser sig

09:50.280 --> 09:52.960
under hypomanin.

09:55.360 --> 09:57.960
Under hypomanin

09:57.960 --> 10:00.880
kan också sinnesintrycken

10:00.880 --> 10:01.960
bli förändrade.

10:02.560 --> 10:04.760
Där man kan uppleva

10:04.760 --> 10:06.640
att färger blir starkare

10:06.640 --> 10:07.840
och att lukter blir

10:07.840 --> 10:09.280
härligare och starkare

10:09.280 --> 10:10.120
och även ljud.

10:11.880 --> 10:14.160
Det här

10:14.160 --> 10:16.480
är ett ganska härligt tillstånd

10:16.480 --> 10:17.200
att vara i.

10:17.800 --> 10:19.360
Självkänslan är stark

10:19.360 --> 10:21.880

och man har en stark tro

10:21.880 --> 10:22.640
på sig själv

10:22.640 --> 10:23.920
och sina förmågor.

10:24.920 --> 10:27.480
Vissa kan bli irriterade

10:27.480 --> 10:28.680
eller tycka att

10:28.680 --> 10:31.320
vi runt är långsamma och tröga

10:31.320 --> 10:33.200
och tråkiga när man försöker

10:33.760 --> 10:34.960
påtala att man inte tycker

10:34.960 --> 10:36.800
att det är någonting som står
riktigt rätt till.

10:38.120 --> 10:39.880
Ofta så kan den här personen

10:39.880 --> 10:41.320
se att det är någonting

10:41.320 --> 10:42.800
som är annorlunda och

10:42.800 --> 10:45.400
har en insikt i det

10:45.400 --> 10:45.880
kvar.

10:46.560 --> 10:48.600
Men man mår så pass bra

10:48.600 --> 10:50.720
att man kanske därför
inte söker hjälp.

10:51.440 --> 10:53.480
Det är ju nu som jag är i frisk.

10:55.800 --> 10:56.680
Det farliga kan vara

10:56.680 --> 10:58.600
att man också känner sig så pass
frisk

10:58.600 --> 11:00.800
att man tänker att man inte

11:00.800 --> 11:02.560
ska ta sina mediciner.

11:03.120 --> 11:04.560
Och det här gäller förstås

11:04.560 --> 11:06.960
de som redan har fått diagnosen.

11:07.960 --> 11:09.040
Slutar man

11:09.040 --> 11:11.120
ta sina mediciner under en
hypomani

11:11.120 --> 11:12.400
så kan

11:12.400 --> 11:14.960
hypomanin snurra iväg till

11:14.960 --> 11:15.840
nästa

11:15.840 --> 11:18.440
nivå som vi kallar

11:18.440 --> 11:19.560
för mani.

11:20.920 --> 11:22.360
Och här är alla symptomen

11:22.360 --> 11:24.360
starkare. Man upplever ofta

11:24.360 --> 11:25.600
en eufori,

11:25.840 --> 11:28.040
men har ett kraftigt minskat
sömnbehov

11:28.040 --> 11:29.800
och vissa behöver inte sova

alls.

11:30.680 --> 11:31.760
Intrycken blir ännu

11:31.760 --> 11:33.640
starkare ljus, kan bli så starkt

11:33.640 --> 11:35.560
att man måste ha solglasögon på
sig inomhus.

11:37.080 --> 11:39.400
Tankarna rusar, självkänslan är

11:39.400 --> 11:41.120
på topp, ingenting är

11:41.120 --> 11:43.360
omöjligt. Man kan känna sig

11:43.360 --> 11:45.080
stark och full av energi.

11:46.960 --> 11:48.040
Men vid en mani

11:48.040 --> 11:49.760
så kan det här också, de här
symptomen

11:49.760 --> 11:51.120
också övergå till psykos.

11:52.080 --> 11:53.480
Man kan då utveckla något

11:53.480 --> 11:56.360
som man kallar för grandiosa
vanföreställningar.

11:57.040 --> 11:57.880
Man kan till exempel

11:57.880 --> 12:00.200
se sig själv som utvald.

12:00.720 --> 12:01.560
Man kanske kan

12:01.560 --> 12:04.360
få för sig att man kan stoppa
bilar

12:04.360 --> 12:06.440
med händerna för att man är
oerhört

12:06.440 --> 12:07.200
stark.

12:08.720 --> 12:10.280
Och den här irritabiliteten

12:10.280 --> 12:11.960
som man kan känna vid hypomani

12:11.960 --> 12:14.320
kan övergå i aggressivitet

12:14.320 --> 12:15.480
och till och med i

12:15.480 --> 12:17.160
våldsamhet i värsta fall.

12:18.040 --> 12:20.000
Under en mani så kan

12:20.000 --> 12:21.600
man också utveckla

12:21.600 --> 12:23.400
paranoida tankar.

12:24.680 --> 12:26.600
Så vid en hypomani så har man

12:28.000 --> 12:28.640
bibehållen sjukdomsinsikt

12:28.640 --> 12:30.800
och det tillståndet

12:30.800 --> 12:32.440
kan ofta behandlas också

12:32.440 --> 12:34.480
i öppen vård.

12:35.200 --> 12:35.520
Men

12:35.520 --> 12:38.720
där kan man ofta behöva ganska
mycket stöd

12:38.720 --> 12:40.160

av sina närstående.

12:40.920 --> 12:43.080

Man ska försöka skära ner på aktiviteter

12:43.080 --> 12:44.360

och man ska försöka

12:44.360 --> 12:45.680

återställa sömnen.

12:46.440 --> 12:48.600

Men vid en mani då behöver de

12:48.600 --> 12:50.000

andra flesta läggs in.

12:50.720 --> 12:52.800

Man kan behöva starka mediciner

12:52.800 --> 12:54.240

och

12:55.760 --> 12:57.040

när sjukdomsinsikten sviktar.

12:57.400 --> 12:58.720

Om man inte förstår att

12:58.720 --> 13:00.400

man behöver vård så kan man behöva

13:00.400 --> 13:01.840

vård mot sin vilja

13:01.840 --> 13:03.840

enligt LPT

13:03.840 --> 13:06.000

lagen om psykiatrisk

13:06.000 --> 13:07.800

tvångsvård.

13:11.320 --> 13:13.360

De här beskrivningarna är från

13:13.360 --> 13:14.320

mig.

13:14.960 --> 13:16.760

Sedda utifrån.

13:17.320 --> 13:19.600
Men nu ska jag visa en film som
beskriver hur

13:19.600 --> 13:22.480
olika skoven kan upprevas

13:22.480 --> 13:23.720
av dem som är i dem.

13:25.120 --> 13:26.480
Den här filmen

13:26.480 --> 13:28.480
är gjord av Henrik Wahlström

13:28.480 --> 13:30.600
som själv har bipolar i sjukdom

13:30.600 --> 13:31.960
och han har gjort dem i syfte

13:31.960 --> 13:33.400
för att öka förståelsen

13:33.400 --> 13:35.920
hur det känns att vara i skov.

13:36.640 --> 13:38.240
Något som vi som inte har
upplevt

13:38.240 --> 13:40.120
kan ha är jättesvårt att förstå.

13:41.320 --> 13:41.640
Och

13:41.640 --> 13:44.560
filmerna visar hur olika man kan

13:44.560 --> 13:46.160
uppfatta en helt vanlig
situation

13:46.160 --> 13:48.520
som att gå förbi en blomsterbutik.

15:10.120 --> 15:14.120
Nu har vi beskrivit sjukdomen

15:14.200 --> 15:15.360
hur den ser ut

15:15.360 --> 15:16.360
och vad det är för någonting.

15:17.120 --> 15:18.280
Men hur kommer det sig

15:18.280 --> 15:20.400
att vissa insjuknar

15:20.400 --> 15:21.640
i bipola-sjukdom?

15:23.640 --> 15:25.680
Man brukar använda sig av den
här

15:25.680 --> 15:26.120
modellen

15:26.120 --> 15:28.440
för att förklara uppkomsten

15:28.440 --> 15:29.920
av bipolär sjukdom och den kallas

15:29.920 --> 15:31.920
stress-sårbarhetsmodellen.

15:32.560 --> 15:34.360
Bipolär sjukdom har

15:34.360 --> 15:36.200
en stark ärftlighet

15:36.200 --> 15:37.880
och den kan förklaras av

15:39.240 --> 15:40.360
genetiska faktorer

15:40.360 --> 15:41.760
till ungefär 60%,

15:41.760 --> 15:43.080
vilket är väldigt högt.

15:44.080 --> 15:45.600
Risken för att utveckla

15:45.600 --> 15:47.400
bipolär sjukdom är

15:47.400 --> 15:49.440

polygenetiskt.

15:49.560 --> 15:51.600
Det betyder att det inte är en gen

15:51.600 --> 15:53.960
utan att det är många gener

15:53.960 --> 15:55.360
och vad gäller bipolär sjukdom

15:55.360 --> 15:57.120
är över 100 gener

15:57.120 --> 15:59.240
som har med utveckling av

15:59.240 --> 16:00.360
bipolär sjukdom att göra.

16:01.960 --> 16:03.560
De här genernas typbildning

16:03.560 --> 16:05.120
och funktion av olika proteiner

16:05.120 --> 16:06.360
som är viktiga för hjärnan

16:06.360 --> 16:09.640
och när de här generna

16:09.640 --> 16:10.960
blir dysfunktionella

16:10.960 --> 16:13.160
att de inte fungerar så kan

16:13.160 --> 16:14.200
de ge risk för

16:14.200 --> 16:17.160
utveckling av bipolär sjukdom.

16:19.160 --> 16:21.520
Och den här genetiska

16:21.520 --> 16:22.160
risken då

16:22.160 --> 16:24.280
i kombination

16:24.280 --> 16:26.800
med att man utsätts för

16:26.800 --> 16:29.000
olika stressande händelser och

16:29.000 --> 16:29.920
miljöfaktorer

16:29.920 --> 16:32.840
och påfrästningar under
uppväxten

16:32.840 --> 16:34.960
påverkar en persons
förutsättningar

16:34.960 --> 16:36.400
för att sedan kunna klara av

16:36.400 --> 16:38.160
psykisk och fysisk stress

16:38.160 --> 16:40.360
och det är det som vi kallar

16:40.360 --> 16:41.480
sårbarhet.

16:42.400 --> 16:45.040
Nya stressande händelser

16:45.040 --> 16:46.440
i senare i livet

16:46.440 --> 16:48.240
kan sedan då ge

16:48.240 --> 16:51.120
en debut av sjukdomen.

16:51.640 --> 16:53.680
Och de här stressande
händelserna

16:53.680 --> 16:54.720
kan förutom

16:54.720 --> 16:56.640
att det kan vara stress

16:56.640 --> 16:58.080
så som vid trauma

16:58.080 --> 17:00.520
eller väldigt mycket stress på
jobbet

17:01.440 --> 17:02.480
eller sådana

17:02.480 --> 17:04.240
psykosociala saker

17:04.240 --> 17:06.200
så kan det också vara

17:06.200 --> 17:07.000
att man har

17:07.160 --> 17:10.440
att man får en väldigt

17:10.440 --> 17:11.560
störd sömn

17:11.560 --> 17:14.440
att man provar någon drog

17:14.440 --> 17:16.400
eller det kan också vara

17:16.400 --> 17:18.120
en hög risk i sambandet

17:18.120 --> 17:19.280
med en förlossning.

17:24.080 --> 17:26.800
Så om man nu misstänker

17:26.800 --> 17:27.760
att

17:28.440 --> 17:30.640
besvären man

17:30.640 --> 17:32.880
lider av beror på en bipolär sjukdom

17:32.880 --> 17:35.360
då söker man sin vårdcentral.

17:36.360 --> 17:36.880
Och

17:36.880 --> 17:39.760
vårdcentralen gör den första

delen

17:39.760 --> 17:41.480
i en utredning

17:41.480 --> 17:43.160
med en screening

17:43.160 --> 17:44.320
eller en översikt

17:44.320 --> 17:46.680
och där utesluter man då

17:46.680 --> 17:48.200
ofta somatiska orsaker

17:48.200 --> 17:50.360
alltså kroppsliga orsaker till
det här

17:50.360 --> 17:51.440
förändrade måendet.

17:52.280 --> 17:54.760
Och om man från vårdcentralen

17:54.760 --> 17:56.840
misstänker att det är en bipolär
sjukdom

17:56.840 --> 17:58.760
då skickar man en remiss till

17:58.760 --> 17:59.920
psykiatrin

18:00.000 --> 18:02.360
där en bipolärutredning

18:02.360 --> 18:03.160
görs.

18:04.160 --> 18:05.560
Och på psykiatrin

18:05.560 --> 18:07.200
då läggs det här pusslet vidare.

18:08.280 --> 18:10.160
Alla psykiatriska diagnoser

18:10.160 --> 18:11.320
är symptomdiagnoser

18:11.320 --> 18:14.160

Det finns inga
blodprover

18:14.160 --> 18:15.560

eller röntgenundersökningar

18:15.560 --> 18:18.400

som gör att man kan sätta den
här diagnosen.

18:18.920 --> 18:19.880

Men man tar

18:19.880 --> 18:21.280

ofta blodprover

18:21.280 --> 18:23.400

för att utesluta andra saker

18:23.400 --> 18:24.880

än de psykiatriska.

18:25.720 --> 18:27.640

Diagnosen sätter man

18:28.200 --> 18:29.080

efter samtal

18:29.080 --> 18:30.880

och psykiatriska bedömningar

18:30.880 --> 18:32.760

av hur personen har mått

18:32.760 --> 18:34.080

och hur de mår nu.

18:35.480 --> 18:37.160

Och vid besöket

18:37.160 --> 18:39.440

gör man en strukturerad intervju

18:39.440 --> 18:41.360

man får göra en hel del

18:41.360 --> 18:43.160

skattningsskalor.

18:43.240 --> 18:44.360

Man brukar intervjua

18:44.360 --> 18:46.440
anhöriga som

18:46.440 --> 18:49.440
för att höra vad de har sett

18:49.440 --> 18:51.760
hur personerna

18:51.760 --> 18:53.680
reagerar till olika situationer.

18:53.680 --> 18:55.680
Och så gör man också en journal

18:55.680 --> 18:56.920
genomgång om det finns

18:56.920 --> 18:59.600
tidigare kontakt med psykiatrin

18:59.600 --> 19:01.800
eller någon innerliggande vård.

19:02.440 --> 19:03.600
Personen får också

19:03.600 --> 19:05.840
fylla i en livslinje som
beskriver

19:05.840 --> 19:07.760
hur symptomen

19:07.760 --> 19:09.320
har växlat under livet.

19:10.400 --> 19:11.920
Och sen sammanfattar

19:11.920 --> 19:13.240
man allt det här och

19:13.240 --> 19:14.720
gör en bedömning

19:14.720 --> 19:17.200
kring om detta kan vara

19:17.200 --> 19:19.000
en bipolär sjukdom.

19:19.480 --> 19:22.040
Ibland är det lätt att sätta

diagnos

19:22.040 --> 19:23.400
ibland är det svårt.

19:25.960 --> 19:26.600
Och

19:26.600 --> 19:28.520
det kan hanteras på olika sätt

19:28.520 --> 19:29.880
det svåra alltså.

19:30.880 --> 19:32.640
Antingen så låter man personen

19:32.640 --> 19:33.520
ifråga ha kontakt

19:33.520 --> 19:34.840
med psykiatrin under en period

19:34.840 --> 19:36.120
och man ser

19:36.120 --> 19:38.720
vad som händer. Eller har man

19:38.720 --> 19:40.600
en misstanke om att det här
faktiskt är

19:40.600 --> 19:43.000
en bipolär sjukdom så sätter
man in

19:43.000 --> 19:44.800
mediciner och ser

19:44.800 --> 19:46.800
hur personen svarar på det.